

Prof. Arkady RZEGOCKI

Szef służby zagranicznej, politolog i profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pomysłodawca i kierownik Polskiego Ośrodka Naukowego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Londynie. Ambasador RP w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w latach 2016–2021.

Wolność i solidarność w polskim DNA

W maju świętujemy polskość wszyscy. Zarówno Polacy, jak i przyjaciele Polski – pisze prof. Arkady RZEGOCKI.

W maju, jak w żadnym innym miesiącu roku, zbiegają się ważne daty dla naszej historii i teraźniejszości. 3 maja, 232 lata temu, polski Sejm uchwalił pierwszą na kontynencie europejskim konstytucję. Dała ona wyraz polskim aspiracjom, ale także sile i potędze *Serenissima Res Publica Poloniae*. W tym roku w maju świętujemy również przystąpienie do struktur zachodnich, które nieodwracalnie zmieniły miejsce Polski na mentalnych mapach geograficznych – 19 lat temu Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, a wcześniej do NATO. Te dwie majowe daty – uchwalenie konstytucji i dołączenie do Zachodu – spinają ramy dziedzictwa Polski – historii upadku, ale i odrodzenia.

Dni Dziedzictwa Polskiego to świętowanie przez cały maj. Świętowanie wielkich osiągnięć wolnościowych Rzeczypospolitej Obojga Narodów, świętowanie odzyskania niepodległości, świętowanie upadku komunizmu, świętowanie polskiego skoku gospodarczego ostatnich 30 lat. W tym roku już po raz siódmy wyrażamy naszą radość z polskości poprzez obchody Dni Dziedzictwa Polskiego. Ich celem jest świętowanie i promowanie polskiej kultury, dziedzictwa minionych pokoleń oraz polskiego wkładu w życie kulturalne, gospodarcze i społeczne. W tym roku pod patronatem Witolda Pileckiego hasłem przewodnim obchodów jest „Polska. Solidarność dla wolności”. Wolność i solidarność, jak żadne inne wartości, stanowią o polskości, której wyraz mogliśmy obserwować przez ostatnie półtora roku. Wolność i solidarność leżą u podstaw tego, kim jesteśmy jako Polacy.

Polska idea wolności jest od wieków wartością konstytutywną Rzeczypospolitej. Państwo Jagiellonów i Rzeczpospolita Obojga Narodów zapoczątkowały wyposażenie obywateli w niespotykany na Zachodzie katalog wolności i praw obywatelskich. Gdy we Francji panował absolutyzm, polska szlachta wybierała króla. Gdy na Zachodzie toczyły się wojny religijne, Sejm Rzeczypospolitej wprowadził akt konfederacji warszawskiej, który prawnie gwarantował wolność praktykowania wszystkich religii (dość przypomnieć, że przełomowy *List o tolerancji* Johna Locke’a został opublikowany ponad sto lat później). Standard państwa prawa, gwarantujący nietykalność osobistą i zakaz aresztowania bez zgody sądu, został wprowadzony w Rzeczypospolitej przywilejem Jedleńskiego już w 1433 roku.

Polskiego genu wolności nie wykorzenili, mimo usilnych prób, nawet zaborcy – powstanie listopadowe i powstanie styczniowe, którego 160. rocznicę obchodzimy w tym roku – są tego najlepszymi przykładami.

Polskie przywiązanie do idei wolności było szczególnie oczywiste w XX wieku – podczas II wojny światowej ujawniło się w walce z totalitaryzmami – w budowie fenomenalnego w skali Europy Polskiego Państwa Podziemnego, w powstaniach w getcie warszawskim i później w całej stolicy. Najpełniej pragnienie wolności i demokracji zmaterializowało się w „Solidarności”, która doprowadziła do upadku komunizmu w Polsce w 1989 roku. Polskie tradycje wolnościowe, parlamentarne i demokratyczne są niewątpliwie wyjątkowe. Co ważne, są one wspólne dla całego regionu dzisiejszej Europy Środkowo-Wschodniej. Dlatego też dziś, gdy wojna na Ukrainie rzuca cień na pokojowe wysiłki Europy i jej architekturę bezpieczeństwa, święto solidarności i wolności ma

szczególne znaczenie. Hasło wolności i solidarności powinno być na ustach wszystkich, którzy wspierają naszych przyjaciół w Kijowie.

Dni Dziedzictwa Polskiego są zaproszeniem nie tylko dla wszystkich Polaków w Polsce i poza jej granicami, ale też dla wszystkich przyjaciół Polski niezależnie od narodowości. Przy wsparciu polskich placówek dyplomatycznych organizowane są dziesiątki bezpłatnych wydarzeń – od wystaw, przez imprezy plenerowe, po koncerty. Do wspólnego świętowania przyłączają się również inne państwa – w Ontario, największej prowincji Kanady, maj to Miesiąc Dziedzictwa Polskiego.

Jako Szef Służby Zagranicznej jestem przekonany, że wszyscy obywatele Polski mogą promować Polskę, często najskuteczniej ci, którzy mieszkają poza ojczyzną. Wykorzystajmy zatem tę okazję i zaprosimy naszych przyjaciół i kolegów do wspólnego świętowania – chociażby do założenia biało-czerwonej wstążki. Niech cały maj będzie w barwach biało-czerwonych. Wspólnie świętujmy nasze dziedzictwo wolności i solidarności.

Arkady Rzegocki

Tekst publikowany wspólnie z polskim miesięcznikiem [„Wszystko co Najważniejsze”](#) w projekcie historycznym z Instytutem Pamięci Narodowej i Polską Fundacją Narodową.